

**Жалпы орто жана
жогорку кесиптик билим
берүүчү уюмдарда
физиканы окутуу
процессин
оптималдаштыруу**

Даярдаган: доцент Жуманова М. М.

Кафедранын илимий темасы:

**« ЖАЛПЫ ОРТО ЖАНА ЖОГОРКУ
КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮЧҮ УЮМДАРДА
ФИЗИКАНЫ ОКУТУУ ПРОЦЕССИН
ОПТИМАЛДАШТЫРУУНУН ИЛИМИЙ-
МЕТОДОЛОГИЯЛЫК НЕГИЗДЕРИ »**

**Тема 2022-жылы күзүндө КР ББЖИМ
тарабынан 2022-жылдын 1-октябрынан
2027-жылдын 31-декабрына чейинки
5 жылдык мөөнөткө бекитилген**

Тема боюнча изилдөөлөрдү жүргүзүүнүн багыттары

- 1. Жогорку окуу жайларда физика мугалимдерин даярдоо процессин оптималдаштыруунун жолдору;**
- 2. Жалпы орто билим берүүчү уюмдарда физикалык билим берүүнүн сапатын жакшыртуунун жолдору;**
- 3. Жогорку окуу жайларда физикалык эмес адистиктердин студенттерине физикалык билим берүү процессин өркүндөтүүнүн жолдору**

Аткарылуучу иштер

- **ЖОЖдо болочок физика мугалимдерине физикалык билим берүү жана аларды кесиптик-методикалык жактан даярдоо системасын өркүндөтүү үчүн окутуу процессин оптималдаштырууга мүмкүндүк берүүчү жолдор менен каражаттарды иштеп чыгуу жана сунуштоо;**
- **Орто мектептердин физика мугалимдери үчүн методикалык көрсөтмөлөр менен колдонмолорду, окуучулар үчүн физикадан кошумча окууга арналган окуулуктарды түзүп сунуштоо;**
- **ЖОЖдук физика курсу боюнча физикалык эмес адистиктерге физиканы окутуу процессинин окуу-методикалык камсыздалышын окутуучуларга жана студенттерге арналган окуулуктар менен жана методикалык көрсөтмөлөрдү иштеп чыгып сунуштоо аркылуу жакшыртуу**

**ЖОЖдо физика мугалимин
даярдоо системасын
оптималдаштыруунун негизи**

**ЖОЖдо физика мугалимин кесиптик-
методикалык жактан даярдоо системасын
өркүндөтүү үчүн
окутуу процессин оптималдаштыруу
маселесин илимий негизде
гана ийгиликтүү чечүүгө болот!**

Окутуу процессин оптималдаштыруунун илимий негизин кантип тактоого болот?

Адегенде ЖОЖдо физика мугалимин кесиптик-методикалык жактан даярдоо системасын өркүндөтүү жана жалпы орто билим берүүчү уюмдарда физикалык билим берүү проблемаларына арналып Кыргызстанда жана чет өлкөлөрдө соңку мезгилде кандай илимий изилдөөлөр аткарылгандыгын аныктоо керек.

Демек, 13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) илимий адистиги боюнча аткарылган доктордук жана кандидаттык диссертациялар менен таанышып, алардын мазмунун талдоого алуу, аларды жалпылап, тыянактарды чыгаруу талап кылынат.

Кыргызстандык физик- усулчулардын диссертациялык изилдөөлөрү

**Кыргызстанда алгачкы болуп
М. Н. Нуракунов 1967-жылы (Баку ш.)**

**“Орто мектептер үчүн
кыргыз тилиндеги физика окуу
китептеринин сапаты жана физика боюнча
терминдерди иреттөө жөнүндө”**

**аттуу кандидаттык диссертациясын
коргогон**

1967-ж. бери өткөн 56 жылда
Кыргызстандык илимпоздор
тарабынан 13.00.02 – окутуунун
жана тарбиялоонун теориясы менен
методикасы (физика) адистиги
боюнча корголгон
кандидаттык жана доктордук
диссертациялардын жалпы саны:

≈ 50.

Соңку 35 жылда корголгон кандидаттык жана доктордук диссертациялардын тематикалык багыттары

2002-жылга чейин аткарылган изилдөөлөр

- Мектепчилерде табигый-илимий түшүнүктөрдү калыптандыруу
(Мамбетакунов Э. Б.)
- Илимий билимдер менен методологиялык билимдердин өз ара байланышы
(Папиев М. П.)

- **ЖОЖдук жана постдипломдук билим берүүнүн улануучулугу, мектепте жана ЖОЖдо физиканы окутуу методикасын өркүндөтүү, ЖОЖдо физика мугалимдерин даярдоо (Аллахунов Б. А., Ахраров Ш. С., Гудимова А. Н., Джораев М. Дж., Койчуманов М. К., Курманов М. А., Миңбаева А. М., Ташходжаев Ш. А. , Чыныбаев Р. Р., Фатеева В. А., Халиуллин Р. Н.)**

2002-жылдан кийин аткарылган изилдөөлөр

- **Орто билим берүүчү уюмдарда физикалык билим берүү, окуучулардын ойлоосун өстүрүү**
(Аденова Б., Т., Курманкулов Ш. Ж.,
Мааткеримов Н. О., Мамбетакунунов У. Э.,
Молдокеримова Э., Мурзаибраимова Б.
Б., Сияев Т. М., Темирбаев М., Хажы
Кара Думан, ж. б.)

2002-жылдан кийин аткарылган изилдөөлөр

- **Болочок физика мугалимдерин кесиптик ишмердикке даярдоо**
(Айтбай к. А., Алиева Б. М., Асанбекова Д. Д., Жуманова М. М., Исаева Р. У., Омаралиева З., И., Раимкулова А. С., Чекирова Г. ж. б.).

Чет өлкөлүк физик-усулчулардын диссертациялык изилдөөлөрүнүн тематикалык багыттары

- Мектепте физика предметин окутуу, окуучулардын ойлоосун өстүрүү, аларга физикалык билимдерди алуунун эмпирикалык жана теориялык методдорун үйрөтүү, жалпы билим берүүнүн жаңылануу шарттарында физикага окутуудагы системдүү өзгөрүүлөр ж. у. с. маселелери
(Г. А. Аджемьян, Г. М. Анохина, Н. Е. Важеевская, И. В. Васильева, В. Ю. Грук, Р. В. Гурина, И.А. Крутова, И. В. Лежникова, В. В. Майер, Ю. В. Масленникова, Н. И. Одинцова, М. П. Позолотина, Н. С. Пурышева, В. Г. Разумовский, Е. А. Румбешта, Ю. А. Сауров, А. А. Синявина, Е. В. Ситнова, М. И. Старовиков, П. А. Сторчилов, А. В. Усова, Н.В. Шиян ж. б.)

- **Болочок физика мугалимдерине кесиптик-методикалык жактан даярдык берүү, анын ичинде аларды изилдөөчүлүк ишмердикти уюштурууга, окуучулардын изилдөөчүлүк билгичтиктерин өнүктүрүүгө, предметтер аралык байланыштарды ишке ашырууга даярдоо проблемалары**

(В.А.Белянин, А.С.Бычкова, В.И.Ваганова, И.В.Гребенев, Е.Л.Грибанова, О.Ю.Дергунова, С.И.Десненко, В.С.Елагина, И.В.Ильин, Калачев Н.В., Китайгородская Г.И., О. П. Матвеев, Л.А. Прояненко, Е. А. Селезнева ж. б.)

- **Педагогикалык ЖОЖдо жалпы физика курсун окутуу методикалык системасын түзүү, студенттерде физикалык эксперименталдык изилдөө жүргүзүүнүн жалпы методдорун калыптоо методикалык системасын түзүү, болочок физика мугалимдерин даярдоодо электрондук билим берүүчүлүк ресурстарды колдонуу методикасы, болочок физика мугалимин нанотехнология аймагында даярдоо, физикалык билим берүү аймагында бакалаврларды даярдоодо алардын кесиптик компетенцияларын диагностикалоо, техникалык ЖОЖдордун бүтүрүүчүлөрүн постдипломдук билим берүүнүн чектеринде физика мугалими кесибине даярдоочу методикалык системаны түзүү проблемалары**

(З. М. Абдурагимова, Г. В. Алмадакова, Р. Х. Казаков, В. И. Коломин, В. В. Смирнов, Т. А. Ширина, Т. В. Кириллова, В. С. Шарощенко, Е. А. Кашкарова, Т. С. Фещенко ж. у. с.)

**2000-ж. бери өткөн 23 жылда чет
өлкөлүк (РФ) илимпоздор
тарабынан 13.00.02 – окутуунун
жана тарбиялоонун теориясы менен
методикасы (физика) адистиги
боюнча корголгон
кандидаттык жана доктордук
диссертациялардын жалпы саны:

> 170.**

1 - ТЫЯНАК

Кыргызстанда мектептик физика курсун окутуу жана жогорку окуу жайында физика мугалимдерин даярдоо проблемаларына арналган илимий изилдөөлөр өтө эле аз.

Ошондой эле, бул жагдай кыргызстандык окуучулардын физика предмети боюнча билимдери менен бул билимдерди колдонуу билгичтиктеринин калыптанышына кедерги тийгизүүчү маанилүү терс фактор болуп саналат

2 - ТЫЯНАК

**Кыргызстанда ЖОЖдо физика мугалимин
кесиптик-методикалык жактан даярдоо
системасын өркүндөтүү, бул үчүн
тиешелүү**

**окутуу процессин оптималдаштыруу
маселесин ийгиликтүү чечүүгө
илимий негиз**

азырынча жетиштүү деңгээлде түзүлө элек

3 - ТЫЯНАК

Демек, мектепте жана ЖОЖдо физикалык билим берүү, ЖОЖдо физика мугалимин даярдоо процесстерин илимий негизде уюштуруу үчүн ошол процесстердин жүрүшүндө орун алган проблемаларга арналган илимий изилдөөлөр өлкөнүн илимпоздору тарабынан дайыма активдүү жүргүзүлүп турушу зарыл.

4 - ТЫЯНАК

13.00.02 – окутуунун жана тарбиялоонун теориясы менен методикасы (физика) адистиги боюнча изилдөөчүлүк иштердин Кыргызстанда башка өлкөлөрдөгүдөй, атап айтканда Россиядагыдай эле кеңири тематикалык диапазондо көп сандагы изилдөөчүлөр тарабынан ыкчам жана ийгиликтүү алып барылышына тиешелүү бардык жүктү жалаң гана усулчу-физик илимпоздордун өздөрүнө гана таштап койбой, бул иштерге мамлекет тарабынан да олуттуу жана жетиштүү көңүл бурулушу зарыл.

**Көңүл бурганыңыздарга
рахмат!**